

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

Національного університету

«Львівська політехніка»

Іван ДЕМІДОВ

2024 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації докторанта кафедри цивільного права та процесу Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка», кандидата юридичних наук, доцента

Зоряни Андріївни ДОБОШ

на тему «Судовий контроль у сфері публічного управління в Україні: адміністративно-правове дослідження», поданої на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 *Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право*

Призначені рішенням Вченої ради Національного університету «Львівська політехніка» (протокол № 11 від 26 квітня 2024 року) рецензенти, а саме:

- **ЛУК'ЯНОВА Галіна Юріївна**, професор кафедри адміністративного та інформаційного права Національного університету «Львівська політехніка», доктор юридичних наук, професор;

- **СКОЧИЛЯС-ПАВЛІВ Ольга Василівна**, професор кафедри адміністративного та інформаційного права Національного університету «Львівська політехніка», доктор юридичних наук, професор;

- **СІРАНТ Мирослава Миколаївна**, професор кафедри теорії права та конституціоналізму Національного університету «Львівська політехніка», доктор юридичних наук, професор.

розглянувши докторську дисертацію ДОБОШ Зоряни Андріївни на тему «Судовий контроль у сфері публічного управління в Україні: адміністративно-правове дослідження» (тему затверджено на засіданні Вченої ради Національного університету «Львівська політехніка» 25 жовтня 2022 року, протокол № 87), наукові публікації в яких висвітлено основні наукові результати, а також за результатами фахового семінару зі спеціальності 081 *Право* Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти (протокол № 7/24 від 16 травня 2024 року), підготували висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації:

1. Дисертація ДОБОШ Зоряни Андріївни, представлена на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 *Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право*, є кваліфікаційною науковою працею, представленою у вигляді наукової доповіді, характеризується єдністю змісту, відповідає принципам академічної доброчесності, підготована здобувачкою самостійно. За обсягом, актуальністю, рівнем наукової новизни та практичною цінністю робота відповідає вимогам п. п. 7-9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №1197 від 17 листопада 2021 року.

2. **Актуальність теми дослідження.** Розвиток публічного управління потребує удосконалення чинного адміністративного законодавства, інструментів та форм державного впливу на сферу взаємодії публічно-правових інституцій з фізичними та юридичними особами, оновлення механізму адміністративно-правового гарантування правових можливостей у

публічно-правовій сфері, створення за допомогою інструментів адміністративного права належних умов для реалізації усесторонніх інтересів учасників такої взаємодії, покращення засобів контролю за роботою органів публічного управління задля досягнення такої мети. Важливу функцію, з огляду на це, виконують судові органи, які реалізують судовий контроль за діяльністю органів публічного управління у соціально-культурній, фінансово-економічній, адміністративно-політичній сфері.

У таких умовах вкрай важливим є оновлення розуміння судового контролю за діяльністю органів публічного управління, системного дослідження його проявів у різних сферах суспільного життя, опрацювання судової практики, виявлення проблем правозастосовної практики та шляхів їхнього подолання, посилення ролі суду у впровадженні механізмів попередження, припинення та відновлення порушених державними інституціями прав громадян, удосконалення контрольних механізмів з боку судових органів у цій сфері.

Безумовно, на часі й формування наукового підґрунтя оновленої концепції публічного управління загалом, яка б ґрунтувалася на принципах людиноцентризму, ідеалах формування публічно-сервісної держави, покращення адміністративно-правового гарантування публічного управління в контексті посилення адміністративно-правової охорони прав та законних інтересів особи в Україні, системно-функціональний аналіз органів публічного управління в Україні, покращення розуміння їхнього місця у механізмі держави.

Актуальності у сучасних умовах також набуває дослідження прав та законних інтересів особи у сфері публічного управління як предмета адміністративно-правового гарантування в Україні, окремих адміністративно-правових гарантій реалізації правових можливостей громадян у сфері публічного управління.

З огляду на безліч проблем реалізації судового контролю за діяльністю органів публічного управління, вкрай актуально віднайти шляхи їхнього подолання та підвищення ефективності реалізації судового контролю за діяльністю органів публічного управління. Згадані проблеми стосуються недоліків чинного законодавства, що регламентує діяльність органів публічного управління, визначає їхні дискреційні повноваження, нормативно-правових актів, які окреслюють порядок реалізації та захисту органами публічного управління прав та законних інтересів фізичних та юридичних осіб, що можуть реалізовуватися у сфері публічного управління, законодавства, що встановлює порядок здійснення судового контролю; зумовлені нерозумінням органами публічного управління та суддями їхніх дискреційних повноважень, публічного й приватного інтересу у фізичних та юридичних осіб, що звертаються за захистом до суду, різного роду зловживаннями учасниками судового розгляду, конфліктом інтересів у сфері публічного управління; стосуються неправильного підходу суддів до визначення меж власних дискреційних повноважень, відсутності належної підготовки суддів з приводу реалізації судового контролю щодо окремих сфер публічно-правових відносин, кадрового, матеріального й організаційного потенціалу сучасної судової системи та перевантаженості суддів адміністративних судів. Їхнє вирішення повинно стати запорукою посилення гарантування прав та законних інтересів членів українського суспільства у публічно-правовій сфері та розвитку держави загалом.

Окремі напрями покращення правових засобів удосконалення публічного управління в сучасних умовах відображені у працях В. Авер'янова, В. Дерещь, А. Школика, О. Кузьменко, І. Личенко, Б. Мельниченко, М. Міненко, Ю. Назара, В. Решоту. Проблеми публічного управління були предметом вивчення таких вчених, як А. Береза, О. Босак, І. Грицяк, Р. Войтович, П. Ворона, Т. Карабін, Ю. Ковбасюк, Я. Лазур, М. Менджул, О. Оболенський, Н. Обушна, О. Черчатий та інших. Не менш вагомими є дослідження окремих сфер діяльності судових органів як суб'єктів адміністративно-правового захисту прав, свобод та законних інтересів громадян та гарантування публічно-правових інтересів суспільства, зокрема таких, як О. Андруневчин, О. Грицаєнко, О. Капля, О. Константиї, В. Тильчик.

Вагоме значення для дослідження окреслених правових проблем мають доробки вітчизняних авторів, які стосуються питань контролю та державного контролю, їхнього розмежування, зокрема таких вчених, як В. Гаращук, А. Івановська, С. Косінов, В. Кравчук, В. Цепенда, В. Шестак та інших. Слід відзначити наукові праці, що безпосередньо стосуються проблеми судового контролю за діяльністю органів публічного управління, зокрема таких вчених, як Ю. Волкова, Б. Гудз, О. Журавель, В. Колесниченко, О. Кондратьєв, В. Кононець, К. Кропивна, О. Марченко, О. Михайлов, М. Оніщук, К. Ржепецька, К. Рудой, О. Савчук, В. Стефанюк, Л. Сушко, А. Фокіна, О. Хотинська, С. Шило, О. Юнін. Водночас, вітчизняні дослідники предметом вивчення обирали або окремі аспекти судового контролю у сфері публічного управління, або торкалися лише загальних питань адміністративного судочинства чи судового контролю, не зосереджували свою увагу на проблематиці у цій сфері та шляхах удосконалення судового контролю в сучасних умовах.

Тож й надалі надзвичайно важливою залишається потреба з'ясування правової природи судового контролю у сфері публічного управління в Україні як важливої адміністративно-правової гарантії захисту правових можливостей членів українського суспільства, окреслення його значення в контексті адміністративно-правового гарантування прав та законних інтересів особи, дослідження його різновидів та форм прояву, проблем урегулювання та реалізації й віднайдення шляхів їхнього подолання.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до положень Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11 липня 2001 р. № 2623-III, Стратегії реформування державного управління України на 2022-2025 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 831-р, Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1805-р, Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки, затвердженої указом Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021, Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021. Дисертаційна робота спрямована на втілення пріоритетних напрямів фундаментальних та прикладних наукових досліджень у галузі права, визначених в Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021- 2025 роки, схваленої постановою загальних зборів НАПрН України від 26.03.2021 р. № 12-21, реалізацію наукового напрямку Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка»: «Правові, психологічні та інформаційні проблеми розвитку державності в Україні», схваленого Вченою радою Національного університету «Львівська політехніка» від 24 червня 2014 р. (протокол № 5). Тему дисертації включено до переліку тем дисертаційних досліджень з юридичних наук (затверджених у 2022 р.), розглянутого та схваленого координаційними бюро відділень Національної академії правових наук України (пункт 554, 2022 рік).

4. Особистий внесок здобувача. Результати наукового пошуку, представлені у дисертації, висновки та пропозиції одержані особисто здобувачкою з огляду на результати дослідження проблем публічного управління, судового контролю, діяльності судових органів як суб'єктів адміністративно-правового захисту прав, свобод та законних інтересів громадян, відображені у вітчизняній та іноземній літературі, чинне законодавство, статистичні дані, судову практику тощо. Здобувачка здійснювала планування, аналіз нормативно-правової та емпіричної бази, готувала матеріали публікацій та брала участь у науково-практичних заходах з доповідями щодо результатів дисертаційного дослідження.

Визначення основних завдань, застосування сучасних методів дослідження та генерування висновків, представлених у працях, які опубліковані у співавторстві, здійснювалися у співпраці зі співавторами. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у

дисертації використано лише результати наукового пошуку, положення, ідеї, висновки, які є результатом особистої роботи здобувачки.

При проведенні дослідження, результати якого опубліковані у співавторстві, здобувачкою здійснено обрання напряму та мети наукового пошуку, визначення методології дослідження, опрацювання наукової літератури, дотичної до проблемного поля вивчення, оброблення та опис результатів дослідження, формулювання підсумкових положень, висновків. Зокрема, здобувачці належать результати, які стосуються: дослідження співвідношення справедливості і права, методологічних напрямів конвергенції [2]; визначення правової природи категорії «юридичний факт», проведення видової характеристики юридичних фактів, аналізу судової практики встановлення юридичних фактів у судовому порядку [5]; визначення особливостей збирання та подання доказів суду, стадій доказової діяльності, підтвердження певних обставин у справі електронними доказами, застосування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи [7]; дослідження стратегічних векторів поступу суспільства в умовах загроз у природній та техногенній сфері, механізму державного регулювання міжнародних економічних відносин країни з урахуванням екологічного чинника, системи міжнародної екологічної безпеки [23]; дослідження теоретико-методологічних основ юридичної науки, процедур, методів упорядкування суспільних відносин [24]; визначення особливостей виявлення та запобігання правопорушенням на фондовому ринку, вдосконалення діяльності органів публічного управління у цій сфері [25]; визначення особливостей механізму державного управління, який проявляється на державному та муніципальному рівнях регулювання соціально-економічних процесів у суспільстві, застосування сучасних цифрових технологій державного управління [26]; виявлення ключових аспектів законодавчого забезпечення правил у країнах Європейського Союзу щодо побудови системи місцевого самоврядування, ідентифікація стандартів законодавчого забезпечення сфери побудови системи місцевого самоврядування в Європейському Союзі [27]; проведення аналізу впливу глобалізаційних процесів на правову систему загалом та процес формування правової культури державних службовців зокрема, можливостей постійного покращення професійної кваліфікації державних службовців та їхньої професійної компетенції в таких умовах [28], оцінки впливу процесу європейської інтеграції на юридичні процеси [32]; юридичної відповідальності [34]; дослідження стану законодавства в умовах забезпечення екологічної безпеки [35]; визначення правової природи, вимог до застосування адвокатського запиту [38]; визначення особливостей обов'язку зберігати адвокатську таємницю, дотримання принципу конфіденційності [39]; професійної етики адвокатів, їхньої правової природи [40]; окреслення ролі правового звичаю як джерела права в Україні, використання звичаю як регулятора суспільних відносин [41]; державного фінансування природоохоронної діяльності, покращення законодавства у сферах податкової, кредитної і цінової політики та екологічних інвестицій [42]; впливу воєнних дій на довкілля та права й законні інтереси громадян [43]; особливостей, об'єкта взаємодії судових органів та органів публічного управління, умов її ефективності [44]; дослідження правового регулювання діяльності суб'єктів господарювання, умов її ефективності, захисту їхніх прав [46]; визначення особливостей правового статусу адвокатів, особливостей його набуття та реалізації [47].

5. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій забезпечується ретельним опрацюванням широкого переліку джерельної, емпіричної бази, різноманітністю методологічної основи дослідження. Наукова обґрунтованість отриманих результатів підтверджена ґрунтовною теоретичною основою дисертації, представленим у дисертації комплексним аналізом широкого переліку чинного законодавства, критичним аналізом та узагальненням праць вітчизняних та іноземних науковців, присвяченої даній проблематиці, детальному опрацюванню найбільш проблемних питань судового контролю у сфері публічного управління.

Науковій обґрунтованості отриманих результатів слугувало чітке та правильне визначення авторкою роботи об'єкта та предмета дослідження, формулювання завдань дисертації.

Здобувачка вміло працювала на теоретичному та практичному рівні дослідження та представила достовірні висновки. Вона засвідчила високий рівень володіння науковою методологією, вміння аргументовано викладати власні наукові погляди та підходи.

Обґрунтованості положень дисертації слугувала емпірична база дослідження. Її склали результати анкетування щодо питань судового контролю за діяльністю органів публічного управління 400 громадян, 100 посадових осіб органів публічного управління (респонденти з Київської, Львівської, Хмельницької, Закарпатської областей), статистичні дані Верховного Суду, судова практика за 2018-2023 років.

Висновки та пропозиції ґрунтуються на вимогах формальної логіки, сформульовані з урахуванням засад визначеності, несуперечності, послідовності та обґрунтованості, у межах понятійного апарату правової науки.

Висвітлені у дисертації положення є цілком обґрунтованими, достовірними та апробованими. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів дали змогу авторці забезпечити цілісність концепції дисертації.

6. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру

Наукова новизна одержаних результатів полягає у наступному:

уперше:

- наведено визначення судового контролю у сфері публічного управління як комплексного правового явища, що втілюється у життя судовою владою, відображає одну з форм реалізації контрольної функції держави, скероване на перевірку фактів порушення чинного законодавства, прав, законних інтересів фізичних та юридичних осіб органами публічного управління та їх посадовими особами, відновлення порушених прав та забезпечення притягнення винних до відповідальності, нейтралізацію причин таких порушень, слугує забезпеченню законності діяльності органів публічного управління;

- ідентифіковано зміст категорії «взаємодія судових органів та органів публічного управління» як складного процесу правового, правоохоронного, превентивного, кадрового, організаційного, координаційного, інформаційного та іншого взаємовпливу, що має на меті як забезпечення стабільності й сталості функціонування публічно-правових інституцій, дієвості, законності та стабільності публічного управління загалом, так і належного здійснення правосуддя в державі, функціонування судової влади;

- констатовано, що концепція публічного управління в умовах формування публічно-сервісної держави – це система суспільно акцептованої моделі реалізації в державі організуючого й регулюючого впливу державних інституцій на різні сфери суспільних відносин задля їхнього впорядкування й досягнення стратегічних завдань держави, забезпечення реалізації й захисту прав, свобод та законних інтересів громадян;

- презентовано класифікацію суб'єктивних публічних прав людини в Україні за критеріями сфери суспільного життя, в якій проявляється публічний та приватний інтерес людини, проявів свободи його носія, правового статусу самого носія суб'єктивного публічного права та ступеня розповсюдження цих прав;

- системно представлено основні правові проблеми реалізації судового контролю за діяльністю органів публічного управління та окреслено шляхи підвищення ефективності реалізації судового контролю за діяльністю органів публічного управління, констатовано, що на часі зміни у нормативно-правовому урегулюванні та реалізації судового контролю з огляду на потребу посилення людиноцентристських тенденцій в адміністративному судочинстві та праві загалом;

- відображено низку законодавчих пропозицій, які стосуються внесення змін до ст. 4,5,

249, 382 КАС України, зокрема визначення у КАС України термінів «судовий контроль в адміністративному судочинстві», «дискреційні повноваження суб'єкта владних повноважень»; доповнення ст. 5, 249 КАС України положеннями щодо судового контролю у адміністративному судочинстві; визначення у КАС України порядку оскарження органами публічного управління окремих ухвал адміністративних судів, прийнятих у порядку реалізації судового контролю; встановлення у КАС України ширшого діапазону розміру можливого покарання суб'єктів владних повноважень та їхніх керівників у випадках невиконання, неналежного чи несвочасного виконання рішень адміністративних судів;

удосконалено:

– системний аналіз наукових праць, які складають історіографію дослідження судового контролю за діяльністю органів публічного управління в Україні, ідентифікацію п'ятих основних напрямів наукових досліджень, дотичних до проблемного поля вивчення (напрямів загальнотеоретичних й історико-правових досліджень; досліджень процесів інституціоналізації судових органів, розвитку судової системи України; загальних досліджень судового контролю за діяльністю органів публічного управління; досліджень судового контролю за діяльністю органів публічного управління у соціально-культурній, фінансово-економічній, адміністративно-політичній сфері; наукових досліджень, присвячених різним проблемам реалізації судового контролю у сфері публічного управління, напрямом адаптації іноземного досвіду у досліджуваній сфері);

– дослідження особливостей судового контролю у сфері публічного управління (форм, мети, суб'єктів реалізації, зв'язків, що супроводжують процес втілення в життя, тощо);

– обґрунтування класифікації форми реалізації судового контролю за діяльністю органів публічного управління в Україні (за критерієм способу внутрішньої організації та зовнішнього прояву судового контролю у системі правосуддя, стадії судового процесу, на якій судом реалізується судовий контроль, процесуальних наслідків його застосування);

– стратегічні напрями налагодження взаємин держави та її громадян з огляду на процес оновлення концепції публічного управління (втілення принципів людиноцентризму, служіння держави її громадянам, поєднання централізму та децентралізму у сфері публічного управління, інформатизації та цифровізації управлінських процесів, налагодження електронної комунікації держави та громадян, кореляції управлінських рішень з результатами зворотного зв'язку органів публічного управління з громадянами, забезпечення пріоритету національної безпеки в умовах війни, протидії кіберзагрозам);

– класифікацію органів публічного управління (за такими критеріями, як механізм формування цих інституцій, способи їхнього формування, обсяг та зміст компетенції, територіальне поширення, сфера реалізації управлінської діяльності, способи прийняття ними рішень, сфера поширення повноважень та їхня організаційно-правова форма);

– обґрунтування шляхів підвищення ефективності реалізації судового контролю, пропозицій, які стосуються оновлення нормативно-правової основи публічного управління й здійснення судового контролю за діяльністю органів, що його реалізують (формування нормативно-правової основи визначення обсягу дискреційних повноважень органів публічного управління, застосування превентивних адміністративних позовів, вчасного виявлення конфліктів інтересів, що справляють негативний вплив на сферу публічного управління, покращення діяльності судових органів у процесі реалізації адміністративного судочинства загалом);

набули подальшого розвитку:

– системний аналіз особливостей органів публічного управління (ланок, рівнів публічного управління, організаційних схем управлінської діяльності, субординаційних, координаційних й реординаційних управлінських відносин, у які вступають ці публічно-правові інституції);

– аналіз специфіки правового статусу судових органів як суб'єктів адміністративно-правового гарантування прав особи у сфері публічного управління з огляду на результати

наукового аналізу правосуб'єктності, компетенції (повноважень), гарантій функціонування та реалізації прийнятих рішень судових органів:

– обґрунтування особливостей взаємодії судових органів та органів публічного управління, її об'єктів, змісту, особливостей, чинників, що слугують забезпеченню її ефективності;

– наукова характеристика прав та законних інтересів особи у сфері публічного управління, зокрема суб'єктивних публічно-громадянських, публічно-політичних, публічно-соціальних, публічно-економічних прав особи та їхнього адміністративно-правового гарантування в Україні;

– презентація основних різновидів судового контролю за діяльністю органів публічного управління в Україні (з огляду на функціональні особливості досліджуваного контролю, мету й час, напрями реалізації судового контролю та специфіку судової юрисдикції), особливостей втілення у життя у соціально-культурній, фінансово-економічній, адміністративно-політичній сферах;

– ідентифікація проблем реалізації судового контролю за діяльністю органів публічного управління (які стосуються якості чинного законодавства, помилок визначення правомірності звернення особи до суду, розуміння судьями наявного у особи приватного та публічного інтересу, кадрового, організаційного, матеріально-технічного забезпечення роботи судів);

– обґрунтування потреби закріплення в КАС України термінів «дискреційні повноваження», «межі дискреційних повноважень» та правових критеріїв для ідентифікації порушення меж дискреційних повноважень, пропозицій щодо урегулювання відповідальності колегіальних суб'єктів владних повноважень за невиконання рішень суду.

7. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації

1. Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1.1 Монографії

1. Добош З. А., 2024а. Адміністративно-правові засади судового контролю у сфері публічного управління в Україні: монографія. Львів:Растр-7, 2024. 457 с.

1.2 Публікації у наукових фахових виданнях України

2 Грищук О. В., Добош З.А., 2013. Філософсько-правові аспекти конвергенції справедливості і права. *Європейські перспективи*, 4, с. 181–187. (Особистий внесок: дослідження співвідношення справедливості і права та філософсько-правової проблеми конвергенції справедливості і права, основних методологічних напрямів конвергенції, формулювання висновків).

3 Добош З. А., 2016а. Справедливість у філософсько-правовій думці Нового часу. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Юридичні науки*, 855, с. 389–397.

4 Добош З. А., 2017. До питання про поняття нововиявлених обставин у цивільному судочинстві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: *Право*, 47(1), с. 120–124.

5 Бек У. П., Добош З.А., 2017. Особливості встановлення факту наявності трудових відносин у судовому порядку. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Юридичні науки*, 876 (15), с. 236–243. (Особистий внесок: визначення правової природи категорії «юридичний факт», проведення видової характеристики юридичних фактів, аналіз судової практики встановлення юридичних фактів у судовому порядку).

6 Добош З. А., 2018а. Щодо питання про укладення договору оренди землі на новий строк. *Право і суспільство*, 5(1), с. 82–88.

7 Бек У. П., Добош З. А., 2018. Основні стадії доказової діяльності адвоката у цивільному процесі. *Підприємництво, господарство і право*, 1(263), С. 4–7. (Визначення

особливостей збирання та подання доказів суду, стадій доказової діяльності, підтвердження певних обставин по справі електронними доказами, застосування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи).

8 Добош З. А., 2019а. Конституційно-правовий статус судової влади в США: історико-правові аспекти. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки*, 911(21), с. 254–263.

9 Добош З. А., 2019б. Конституційний контроль Верховного Суду США: види правотворчості. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки*, 911(22), с. 34–40.

10 Добош З. А., Забзалюк О. В., 2019. Правова система підсудності справ Верховному Суду США. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки*, 24(6), с. 153–160.

11 Добош З. А., 2020а. Гендерна рівність і гендерна дискримінація у сфері трудових відносин. *Юридичний науковий електронний журнал*, 7, с. 190–193.

12 Добош З. А., 2020б. Особливості становлення та розвитку Вищої ради правосуддя в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Юридичні науки»*, Т. 7, 2(26), с. 278–287.

13 Добош З. А., 2021а. Особливості застосування судового контролю у діяльності публічної адміністрації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*, 68, с. 148–152.

14 Добош З. А., 2021б. Принципи і традиції адвокатської діяльності як фундаментальні засади функціонування адвокатури в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*, 3, с. 345–347.

15 Добош З. А., 2022а. Види судового контролю за діяльністю органів публічного управління в Україні та напрями його реалізації. *Журнал східноєвропейського права*, 104, с. 5–11.

16 Добош З. А., 2022б. Поняття та особливості судового контролю у сфері публічного управління. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки»*, 11 (57), с. 16–22.

17 Добош З. А., 2023а. Адміністративно-правові засади взаємодії судових органів та органів публічного управління в Україні. *Наше право*, 3, с.60–65.

18 Добош З. А., 2023б. Взаємодія судових органів та органів публічного управління. *Право UA*, 2, с. 51–58.

19 Добош З. А., 2023в. Судовий контроль у сфері публічного управління. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки»*, 4(62), с. 16–22.

20 Добош З. А., 2023г. Судовий контроль за діяльністю органів публічного управління в контексті адміністративно-правового гарантування прав особи в Україні. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки»*, 1,0 (68), с. 19–24.

21 Dobosh Z., 2023г. Concept of public administration in the conditions of the formation of a public-service state. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Юридичні науки»*, Т. 10, 3 (39), с. 74–81. (*Концепція публічного управління в умовах формування публічно-сервісної держави*).

22 Dobosh Z., 2023д. Administrative and legal guarantee of the rights and legitimate interests of Ukrainian citizens in the field of public administration in Ukraine. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Юридичні науки»*, Т. 10, 4 (40), с. 77–85. (*Адміністративно-правові гарантії прав і законних інтересів громадян України у сфері публічного управління в Україні*).

23 Добош З., Янковська І., Підцерковна С., 2023. Принципи як основа організації та забезпечення міжнародної екологічної безпеки. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Юридичні науки»*, Т. 10, 4(40), с. 391–397. (*Особистий внесок: дослідження стратегічних векторів поступу суспільства в умовах загроз у природній та техногенній сфері, механізму державного регулювання міжнародних економічних відносин*).

країни з урахуванням екологічного чинника, системи міжнародної екологічної безпеки, формулювання висновків).

1.3 Статті у виданнях, що включені до наукометричних баз даних Scopus / Web of Science

24 Garasumiv T. Z., Chornopyska V. Z., Dobosh Z. A., 2020. Theoretical, methodological and philosophical and legal foundations of research in legal science. *Astra Salvensis*, 1, p. 253–272. (Теоретико-методологічні та філософсько-правові основи дослідження юридичної науки). (Особистий внесок: дослідження теоретико-методологічних основ юридичної науки, процедур, методів унормування суспільних відносин, проведення літературного огляду, визначення методології, формулювання висновків).

25 Blikhar M., Vovk V., Shevchenko N., Kokhaniuk T., Dobosh Z., 2021. Directions of offense prevention in the stock market of Ukraine. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики* : збірник наукових праць. Т. 3, № 38, с. 437–446. (Напрями запобігання правопорушенням на фондовому ринку України). (Особистий внесок: визначення особливостей виявлення та запобігання правопорушенням на фондовому ринку, вдосконалення діяльності органів публічного управління у цій сфері, формулювання висновків).

26 Dzvinchuk D., Borshch H., Tsygulyk N., Dobosh Z., Dziubynska O., 2022. Public management for sustainable development: current challenges and future trends. *Cuestiones Políticas*. Vol. 40, №73, p. 741–753. (Публічне управління для сталого розвитку: поточні виклики та майбутні тенденції). (Особистий внесок: визначення особливостей механізму державного управління, який проявляється на державному та муніципальному рівнях регулювання соціально-економічних процесів у суспільстві, застосування сучасних цифрових технологій державного управління, формулювання висновків).

27 Lychenko, I., Lesko, N., Pavliuk, N., Dobosh, Z., Bundz, R., 2023. Legislative Support Standards in the European Union in the Field of Building a System of Local Self-Government. *Cuestiones Políticas*, Vol.41, №77, p. 285–297. (Стандарти законодавчого забезпечення в сфері побудови системи місцевого самоврядування в Європейському Союзі). (Особистий внесок: проведення літературного огляду, виявлення ключових аспектів законодавчого забезпечення правил у країнах Європейського Союзу щодо побудови системи місцевого самоврядування, ідентифікація стандартів законодавчого забезпечення сфери побудови системи місцевого самоврядування в Європейському Союзі).

28 Berlach A., Uliutina O., Lytvyn O., Amelina A., Dobosh Z., 2023. The impact of globalization processes on the formation of the legal culture of civil servants. *International Journal of Public Policy and Administration Research*, Vol.10, №1, p. 46–54. (Вплив процесів глобалізації на формування правової культури державних службовців). (Особистий внесок: проведення аналізу впливу глобалізаційних процесів на правову систему загалом та процес формування правової культури державних службовців зокрема, можливостей постійного покращення професійної кваліфікації державних службовців та їхньої професійної компетенції в таких умовах).

2. Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

29 Добош З. А., 2016б. Ідея справедливості у філософсько-правовій думці епохи Відродження. *Правові, соціально-психологічні та інформаційні процеси державотворення в контексті євроінтеграції: збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Львів, 8–9 лютого 2016 р.)*, с. 174–176.

30 Добош З. А., 2016в. Причинність як методологічна основа взаємозв'язку справедливості та права. *Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави: збірник тез V Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Львів, 30 травня 2016 р.)*, с. 86–88.

31 Добош З. А., 2018б. Критерії визнання майна спільною сумісною власністю подружжя. *Актуальні проблеми соціального права: матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми реалізації і захисту соціальних прав в Україні» (м. Львів, 27 квітня 2018 р.)*, с. 129–133.

32 Добош З. А., Мучій Н. Ю., 2018. Розвиток екологічного права України в контексті

європейської інтеграції. *Стратегія екологічної безпеки України соціально-економічний та правовий вимір: збірник матеріалів III Круглого столу (м. Львів, 11 травня 2018 р.)*, с. 187–191. (Особистий внесок: оброблення та опис результатів дослідження, оцінка впливу процесу європейської інтеграції на юридичні процеси, формулювання висновків).

33 Добош З. А., 2018в. Особливості оскарження ухвал суду у касаційному порядку. *Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави: збірник тез VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Львів, 30 травня 2018 р.)*, с. 168–170.

34 Добош З. А., Чаплінська М. М., 2019. Аналіз юридичної відповідальності за порушення законодавства про охорону лісів. *Стратегія екологічної безпеки України: соціально-економічний та правовий вимір: збірник матеріалів IV Круглого столу (м. Львів, 17 травня 2019 р.)*, с. 110–114. (Особистий внесок: оброблення та опис результатів дослідження юридичної відповідальності, формулювання висновків).

35 Добош З. А., Герило А. В., 2019. Відповідність українського законодавства реаліям екологічної безпеки. *Стратегія екологічної безпеки України: соціально-економічний та правовий вимір: збірник матеріалів IV Круглого столу (м. Львів, 17 травня 2019 р.)*, с. 172–175. (Особистий внесок: узагальнення результатів дослідження стану законодавства в умовах забезпечення екологічної безпеки, формулювання висновків).

36 Добош З. А., 2019в. Юридична рівність суб'єктів цивільних правовідносин. *Рівність у праві: історична ретроспектива і сучасність: матеріали Десятої Всеукраїнської наукової інтернет-конференції (м. Львів, 6 грудня 2019 р.)*, с. 135–139.

37 Добош З. А., 2019г. Історико-правові аспекти судової влади в США. *Державотворення та правотворення в контексті євроінтеграції: матеріали доповідей, виступів і повідомлень учасників V-го Всеукраїнського круглого столу (м. Львів, 9 грудня 2019 р.)*, с. 73–76.

38 Добош З. А., Редько А. В., 2020. Адвокатський запит як механізм реалізації повноважень адвоката. *Адвокатура в умовах сучасних змін: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 09 жовтня 2020 р.)*, с. 165–169. (Особистий внесок: визначення правової природи, вимог до застосування адвокатського запиту, формулювання висновків).

39 Добош З. А., Дицьо Д. В., 2021. Правове регулювання адвокатської таємниці. *Адвокатура в умовах сучасних змін: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 22 жовтня 2021 р.)*, с. 106–109. (Особистий внесок: визначення особливостей обов'язку зберігати адвокатську таємницю, дотримання принципу конфіденційності).

40 Добош З. А., Заєць В. В., 2021. Професійна етика адвокатів: порівняльно-правовий аспект. *Адвокатура в умовах сучасних змін: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 22 жовтня 2021 р.)*, с. 109–112. (Особистий внесок: узагальнення результатів дослідження професійної етики адвокатів, їхньої правової природи, формулювання висновків).

41 Добош З. А., Ковальчук О. О., 2022. Правовий звичай як джерело сімейного законодавства України. *Адвокатура в умовах сучасних змін: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 21 жовтня 2022 р.)*, с. 81–84. (Особистий внесок: окреслення ролі правового звичаю як джерела права в Україні, використання звичаю як регулятора суспільних відносин).

42 Добош З., Войтович В., 2023. Фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища. *Стратегія екологічної безпеки України: соціально-економічний та правовий вимір: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 19 травня 2023 р.)*, с. 80–84. (Особистий внесок: узагальнення інформації про державне фінансування природоохоронної діяльності, покращення законодавства у сферах податкової, кредитної і цінової політики та екологічних інвестицій).

43 Добош З. А., Пунейко Р. Р., 2023. Воєнні дії як екологічні проблеми для українців та

шляхи їх вирішення. *Стратегія екологічної безпеки України: соціально-економічний та правовий вимір: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 19 травня 2023 р.)*, с. 85–89. (Особистий внесок: визначення впливу воєнних дій на довкілля та права й законні інтереси громадян, формування висновків).

44 Личенко І. О., Добош З. А., 2023. Адміністративно-правові засади взаємодії судових органів та органів публічного управління в екологічній сфері в Україні. *Стратегія екологічної безпеки України: соціально-економічний та правовий вимір: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 19 травня 2023 р.)*, с. 104–106. (Особистий внесок: визначення особливостей, об'єкта взаємодії судових органів та органів публічного управління, умов її ефективності).

45 Добош З. А., 2023е. Адміністративно-правові засади судового контролю у сфері публічного управління. *Адвокатура в умовах сучасних змін: збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 20 жовтня 2023 р.)*, с. 111–113.

3. Публікації, які додатково відображають наукові результати дисертації

46 Добош З. А., Маськовіта М. М., Буряк Я. Я., Остапенко Л. О., Дембіцька С. Л., 2019. Господарське право та господарське судочинство в Україні: монографія. Львів: Видавництво «Сполом», 156 с. (Особистий внесок: дослідження правового регулювання діяльності суб'єктів господарювання, умов її ефективності, захисту їхніх прав).

47 Личенко І. О., Баїк О. І., Чернописька В. З., Добош З. А., 2020. Організація адвокатської справи: вітчизняний та іноземний досвід: колективна монографія. Львів: ФОП Кепещук П. М., 188 с. (Особистий внесок: визначення особливостей правового статусу адвокатів, особливостей його набуття та реалізації).

8. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо

Основні положення і результати дисертації оприлюднено у доповідях на науково-практичних заходах, конференціях, зокрема: «Правові, соціально-психологічні та інформаційні процеси в контексті державотворення в процесі євроінтеграції» (м. Львів, 8–9 лютого 2016 р.); «Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави» (Львів, 30 травня 2016 р.); «Проблеми реалізації і захисту соціальних прав в Україні» (м. Львів, 27 квітня 2018 р.); «Стратегія екологічної безпеки України соціально-економічний та правовий вимір» (м. Львів, 11 травня 2018 р.); «Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави» (м. Львів, 30 травня 2018 р.); «Стратегія екологічної безпеки України: соціально-економічний та правовий вимір» (м. Львів, 17 травня 2019 р.); «Рівність у праві: історична ретроспектива і сучасність» (м. Львів, 6 грудня 2019 р.); *Державотворення та правотворення в контексті євроінтеграції* (м. Львів, 9 грудня 2019 р.); *Адвокатура в умовах сучасних змін* (м. Львів, 09 жовтня 2020 р.); *Адвокатура в умовах сучасних змін* (м. Львів, 22 жовтня 2021 р.); *Адвокатура в умовах сучасних змін* (м. Львів, 21 жовтня 2022 р.); «Стратегія екологічної безпеки України: соціально-економічний та правовий вимір» (м. Львів, 19 травня 2023 р.); *Адвокатура в умовах сучасних змін* (м. Львів, 20 жовтня 2023 р.).

9. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати

Результати можуть бути використані у:

– науково-дослідній сфері – з метою виявлення правових проблем реалізації судового контролю за діяльністю органів публічного управління та наукового обґрунтування шляхів підвищення ефективності його реалізації (акт впровадження результатів

дисертаційного дослідження Львівського інституту ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» від 10.04.2024 р.);

– навчальному процесі – під час підготовки навчальних матеріалів, з метою підвищення якості викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право» (для удосконалення розуміння сучасної концепції публічного управління в Україні, правової природи судового контролю як засобу адміністративно-правового гарантування прав та законних інтересів особи у сфері публічного управління, покращення системно-функціональної характеристики органів публічного управління в Україні), «Адміністративна діяльність» (для усвідомлення проблем підвищення ефективності реалізації судового контролю за діяльністю органів публічного управління, покращення розуміння особливості реалізації судового контролю за діяльністю органів публічного управління у соціально-культурній, фінансово-економічній та адміністративно-політичній сферах в Україні), задля підготовки якісної навчально-методичної літератури, зокрема підручників, посібників, конспектів лекцій, методичних вказівок, покращення викладання лекцій, проведення семінарських занять з цих навчальних дисциплін (довідка про використання в навчальному процесі Національного університету «Львівська політехніка» результатів дисертаційного дослідження від 09.04.2024 р. № 67-01-664).

10. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі народного господарства, де вони можуть бути застосовані.

Практична цінність результатів дисертаційного дослідження полягає в тому, що висновки та пропозиції можуть бути використані для удосконалення чинного законодавства України та правозастосовної діяльності судових органів, зокрема у:

– *правотворчій сфері* – для удосконалення нормативно-правової основи публічного управління та судового контролю за діяльністю органів публічного управління в Україні;

– *правозастосовній діяльності* – задля покращення реалізації судового контролю за діяльністю органів публічного управління в Україні (довідка про практичне використання результатів дисертаційного дослідження Львівського окружного адміністративного суду від 09.04.2024 р.; довідка про практичне використання результатів дисертаційного дослідження Кам'янка-Бузького районного суду Львівської області від 09.04.2024 р.).

11. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Дисертація складається з анотації, вступу, п'яти розділів, які містять сімнадцять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Мова та стиль викладення є на належному науковому рівні, за структурою та оформленням дисертація повністю відповідає вимогам МОН України (наказ № 40 від 12.01.2017 р. (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019 р.).

12. Ступінь використання в дисертації матеріалів і висновків кандидатської дисертації здобувача. У докторській дисертації «Судовий контроль у сфері публічного управління в Україні: адміністративно-правове дослідження» матеріали кандидатської дисертації «Конвергенція справедливості і права: філософсько-правовий вимір» Добош Зоряни Андріївни не використовувались.

13. Відповідність дисертації паспорту спеціальності, за якою вона представлена до захисту

Дисертація за сутністю наукової проблеми, завдань та отриманими результатами, повністю відповідає паспорту спеціальності 12.00.07 *Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право* (Перелік наукових спеціальностей, затверджений Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України 14 вересня 2011 року № 1057). Дисертаційна робота відповідає таким напрямкам досліджень: теорія державного управління і адміністративне право; становлення та розвиток українського адміністративного права; виконавча влада та державне управління; адміністративно-правові норми та їх реалізація;

адміністративно-правові відносини; суб'єкти адміністративного права; адміністративно-правові засади діяльності органів виконавчої влади; державна служба та її адміністративно-правове регулювання; адміністративний примус і адміністративна відповідальність; адміністративно-правове регулювання забезпечення законності у державному управлінні; адміністративно-правові засади управління економічною, соціально-культурною, адміністративно-політичною діяльністю та міжгалузевим управлінням; адміністративне судочинство. Дисертація відповідає вимогам, які ставляться до робіт на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук, пп. 7 та 9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою КМУ № 1197 від 17.11.2021 р.

У ході обговорення дисертації до неї не було висунуто жодних зауважень щодо самої суті роботи.

14.3 урахуванням зазначеного, ухвалили:

14.1. Дисертація ДОБОШ Зоряни Андріївни «Судовий контроль у сфері публічного управління в Україні: адміністративно-правове дослідження» є виконаною самостійно завершеною кваліфікаційною науковою працею, що містить раніше незахищені наукові дослідження та отримані авторкою нові науково обґрунтовані результати, які у сукупності розв'язують важливу науково-прикладну проблему, що має важливе значення для правової науки, та полягає у комплексному аналізі адміністративно-правового виміру судового контролю у сфері публічного управління в Україні, з'ясуванні його правової природи як засобу адміністративно-правового гарантування прав та законних інтересів особи у сфері публічного управління, виявленні правових проблем його реалізації й окресленні шляхів підвищення ефективності його реалізації.

14.2. Основні наукові положення, методичні розробки, висновки та практичні рекомендації, викладені у дисертаційній роботі, є новими, науково обґрунтованими, логічними, послідовними, аргументованими, достовірними, практично цінними. Дисертація є завершеною, самостійною науковою працею, яка характеризується єдністю змісту.

14.3. Основні положення і результати дисертації викладено авторкою у 47 наукових публікаціях, з них 3 монографії, 22 статті у наукових фахових виданнях України, 5 статей у виданнях, які включені до наукометричних баз Scopus /Web of Science, а також 17 тез доповідей на конференціях та інших науково-практичних заходах, які констатують апробацію результатів дисертації. Загальний обсяг публікацій становить 59,82 друк. арк., з яких особисто авторці належить 41,43 друк. арк.

14.4. Дисертація повністю відповідає паспорту спеціальності 12.00.07 *Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право* (Перелік наукових Спеціальностей затверджений Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України 14 вересня 2011 року № 1057). Дисертаційна робота відповідає таким напрямкам досліджень: теорія державного управління і адміністративне право; становлення та розвиток українського адміністративного права; виконавча влада та державне управління; адміністративно-правові норми та їх реалізація; адміністративно-правові відносини; суб'єкти адміністративного права; адміністративно-правові засади діяльності органів виконавчої влади; державна служба та її адміністративно-правове регулювання; адміністративний примус і адміністративна відповідальність; адміністративно-правове регулювання забезпечення законності у державному управлінні; адміністративно-правові засади управління економічною, соціально-культурною, адміністративно-політичною діяльністю та міжгалузевим управлінням; адміністративне судочинство. Також дисертація відповідає вимогам, які ставляться до робіт на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук, пп. 7 та 9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою КМУ № 1197 від 17.11.2021 р.

14.5. Дисертація є оригінальною, самостійною, завершеною працею, її зміст не містить елементів фальсифікації, компіляції, плагіату та запозичень. Фактів порушень академічної

добросовісності не встановлено, текстових запозичень, ідей, наукових матеріалів і результатів дослідження інших авторів без посилання на джерела не виявлено, що засвідчує відсутність порушення академічної добросовісності. Використання текстів інших авторів мають належні посилання на відповідні джерела.

14.6. Із урахуванням наукової зрілості та професійних якостей ДОБОШ Зоряни Андріївни, дисертація «Судовий контроль у сфері публічного управління в Україні: адміністративно-правове дослідження» рекомендується до розгляду у спеціалізованій вченій раді.

Рецензенти:

професор кафедри адміністративного та інформаційного права
Національного університету «Львівська політехніка»,
доктор юридичних наук, професор

Галина ЛУК'ЯНОВА

професор кафедри адміністративного та інформаційного права
Національного університету «Львівська політехніка»,
доктор юридичних наук, професор

Ольга СКОЧИЛЯС-ПАВЛІВ

доцент кафедри теорії права та конституціоналізму
Національного університету «Львівська політехніка»,
доктор юридичних наук, професор

Мирослава СІРАНТ

16 травня 2024 р.